

भौमोऽत्रिः। वरुणः। त्रिष्टुप् ।

प्र स॒म्राजै॑ बृ॒हद॑र्चा॒ गभी॑रं ब्र॒ह्म प्रि॒यं वरु॑णाय श्रुताय॑ ।

वि यो ज॒घान॑ श॒मिते॒व च॒र्मो॑प॒स्तिरे॑ पृथि॒वी सूर्या॑य ॥ ५.०८५.०१

यः । शमिता- रोगशमनकारकश्चिकित्सकश्चिकित्सायै । चर्म । विजघान इव - यथा हिंसितवांस्तथा । पृथिवीम्- अन्तरिक्षम् । सूर्याय- सवित्रे । उपस्तिरे- आस्तरणाय यथावश्यकसूर्यज्योतिषो भूमौ प्रचाराय हिंसितवान् । तस्मै । सम्राजे- राज्ञे । श्रुताय- श्रुतिप्रसिद्धाय । वरुणाय- जलाधिदैवतायेत्याधिभौतिके । ऋताधिदैवतायेत्याध्यात्मिके । बृहत्- महान्तम् । गभीरम्- गम्भीरम् । प्रियम् । ब्रह्म- मन्त्रम् । प्र- प्रकर्षेण । अर्च- समर्पय ॥१॥

वने॑षु व्य॒श्न॒न्तरि॑क्षं ततान॒ वाज॑मर्वत्सु॒ पय॑ उ॒स्त्रिया॑सु ।

हृत्सु॒ क्रतुं॑ वरु॒णो अ॒प्स्व॑श्निं दि॒वि सूर्य॑मदधात्सोम॒मद्रौ॑ ॥ ५.०८५.०२

वनेषु- अरण्येषु । अन्तरिक्षम्- अवकाशम् । ततान- ससर्ज । अर्वत्सु- अश्वेषु । वाजम्- गतिम् । उस्त्रियासु- गोषु । पयः- क्षीरम् । हृत्सु- हृदयेषु । क्रतुम्- सङ्कल्पं प्रज्ञां वा । अप्सु- उदकेषु । अग्निम्- पावकम् । दिवि- नभसि । सूर्यम् । अद्रौ- गिरौ । सोमम् । वरुणः- ऋताधिदेवता । अदधात्- अस्थापयत् ॥२॥

नी॒चीन॑वारं वरु॒णः क॑वन्धं प्र स॒सर्ज॑ रोद॒सी अ॒न्तरि॑क्षम् ।

तेन॑ वि॒श्वस्य॑ भुव॒नस्य॑ राजा॒ यवं॑ न वृ॒ष्टिर्व्यु॑न॒त्ति भूम॑ ॥ ५.०८५.०३

नीचीनवारम्- अधोमुखबिलम् । कवन्धम्- उदकवन्तं मेघम् । वरुणः- ऋताधिदेवता । प्र- प्रकर्षेण । ससर्ज । रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । अन्तरिक्षम् । ससर्ज । तेन- अनेन । कर्मणा । विश्वस्य- सर्वस्य । भुवनस्य- जगतः । राजा- स्वामी वरुणः । वृष्टिः- सेचकः पुरुषः । यवम् । न- प्ररोहाय सर्वत्र प्रसारयतीव । भूम- पृथिवीम् । व्युनत्ति- सर्वत्रोनत्ति ॥३॥

उ॒न॒त्ति॒ भूमिं॑ पृ॒थि॒वीमु॒त द्यां॑ य॒दा दुग्धं॑ वरु॒णो व॒ष्ट्रादि॑त् ।

स॒म॒भ्रेण॑ वस॒त पर्व॑तासस्तविषी॒यन्तः॑ श्रथयन्त वी॒राः ॥ ५.०८५.०४

भूमिम्- पृथिवीम् । पृथिवीम्- अन्तरिक्षम् । उत- अपि च । द्याम्- नभः । उनत्ति- क्लेदयति । यदा । वरुणः- ऋताधिदेवता । दुग्धम्- उदकपूरणम् । वष्टि- कामयते । आदित्- तदा । पर्वतासः- अद्रयः । अभ्रेण- मेघेन । सम्- सम्यक् । वसत- आच्छादयन्ति । तविषीयन्तः- बलकामाः । वीराः- मरुतो वाताः । श्रथयन्त- मेघान् श्रथयन्ति ॥४॥

इ॒मामू॒ष्वासुर॑स्य॒ श्रुत॑स्य॒ म॒हीं मा॒यां वरु॑णस्य॒ प्र वो॑चम् ।

मा॒ने॒ने॒व तस्मि॑न्वाँ अ॒न्तरि॑क्षे वि यो म॒मे पृ॒थि॒वीं सूर्ये॑ण ॥ ५.०८५.०५

इमाम्- एताम् । श्रुतस्य- श्रुतिप्रसिद्धस्य । असुरस्य- प्राणदस्य । वरुणस्य- जलाधिदैवतस्य । ऋताधिदैवतस्य । महीम्- महतीम् । मायाम्- प्रज्ञाम् । प्र वोचम्- प्रकर्षेण ब्रवीमि । अन्तरिक्षे । मानेनेव- मानं कर्तुमिव । तस्मिन्वान्- तस्थौ । पृथिवीम्- अन्तरिक्षम् । सूर्येण- सूर्यरश्मिना । वि ममे- व्याप्तमकरोत् ॥५॥

इ॒मामू॒ नु क॒वित॑मस्य॒ मा॒यां म॒हीं दे॒वस्य॒ नकि॑रा द॒धर्ष॑ ।

ए॒कं यदु॒द्रा न॑ पृ॒णन्त्ये॒नीरा॑सि॒ञ्चन्ती॑र॒वन॑यः॒ समु॒द्रम् ॥ ५.०८५.०६

एकम् । समुद्रम्- अर्णवम् । एनीः- शुभ्राः । अवनयः- नद्यः । आसिञ्चन्तीः- उदकमासेचयन्त्यः । उद्रा- उदकेन । न । पृणन्ति- पूरयन्ति । तद्वत् । कवितमस्य- अतिशयेन क्रान्तदर्शिनः । देवस्य- वरुणस्य । महीम्- महतीम् । मायाम्- प्रज्ञां शक्तिं वा । इमाम्- एताम् । नकिः- न कोपि । आ दधर्ष- हिनस्ति ॥६॥

अ॒र्य॒म्यं वरु॑ण मि॒त्र्यं वा॒ सखा॑यं वा॒ स॒दमि॑न्द्रा॒तरं॑ वा ।

वे॒शं वा॒ नित्यं॑ वरु॒णार॑णं वा॒ यत्सी॒माग॑श्च॒कृमा॑ शि॒श्रथ॑स्तत् ॥ ५.०८५.०७

अर्यम्यम्- सौशील्याधिदैवतम्। वरुण- ऋताधिदैवत। मित्र्यम्- स्नेहाधिदैवतम्। सखायम्-
सुहृद्भूतम्। सदमित्- सदैव। भ्रातरम्। वा। वेशम्- शरण्यम्। नित्यम्- सनातनम्। अरणम्-
शरणम्। वरुण। त्वां वा प्रति। यत्। सीम्- सर्वतः। आगः- पापम्। चकृम। तत्। शिश्रथः-
विनाशय ॥७॥

कि॒त॒वा॒सो॒ यद्रि॒रि॒पुर्न॒ दी॒वि यद्वा॑ घा स॒त्यमु॒त यन्न॑ वि॒द्म।

सर्वा॑ ता वि ष्य॑ शिथिरेव॑ दे॒वाधा॑ ते स्याम वरुण॑ प्रि॒यासः॑ ॥ ५.०८५.०८

दिवि- देवने। कितवासः- अक्षकितवाः। रिरिपुः- लेपयन्ति। न- तद्वत्। यत्-
यत्पापमस्मास्वारोपितम्। यत्। सत्यम्- ज्ञातम्। यत्। न। विद्म- जानीमः। सर्वा- सर्वाणि।
ता- तानि। शिथिरेव- शिथिलानीव। वि स्य- विमोचय। देव। अध- अथ। वरुण। ते- तव।
प्रियासः- प्रियाः। स्याम- भवेम ॥८॥